

Energisystem
Catherine Lillo
08-677 26 81, 0709-88 51 21
catherine.lillo@energiforetagen.se

Miljö- och energidepartementet
Dnr M2017/01702/Ee
m.registrator@regeringskansliet.se
filip.vestling@regeringskansliet.se

Energiföretagen Sveriges synpunkter på Energimarknadsinspektionens rapport om ny modell för elmarknaden (Ei R2017:05)

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Energiföretagen Sverige ("EnergiFöretagen") vill framföra följande synpunkter gällande Energimarknadsinspektionens ("Ei") rapport.

Inledning

Ei:s ambition med en förändrad marknadsmodell anges vara en mer välfungerande marknad genom att skapa en ökad enkelhet och trygghet för kund att agera på marknaden, en mer rättvis och ökad konkurrens samt en effektivare informationshantering mellan elmarknadens aktörer.

Energiföretagen menar att detta är ett vällovligt mål som vi i branschen står bakom. Det råder dock olika uppfattning bland branschens aktörer om en elhandlarcentrisk marknadsmodell är den rätta vägen fram. Dock ställer sig en klar majoritet bakom de specifika kommentarer som EnergiFöretagen framför. EnergiFöretagen anser att det som helhet finns brister i de regelverksändringar som Ei föreslår samt i den konsekvensanalys som utförts vilket gör det svårt att bedöma om målet, en mer välfungerande marknad, verkligen uppnås.

En elmarknad i snabb utveckling

En mer välfungerande och harmoniserad nordisk marknadsmodell för kunderna har diskuterats sedan de nordiska energiministrarna 2009 gav energiregulatorerna i uppdrag att ta fram en målbild för den nordiska marknadsmodellen.

Sedan målbilden upprättades 2010 av de nordiska energiregulatorerna har andelen anvisningsavtal mer än halverats¹, antalet mikroproducenter har femfaldigats (om än från en låg nivå)², aktörsrollerna har förändrats med nya energitjänster och digitalisering har möjliggjort nya affärsmodeller och förändrat fakturans roll som informationsbärare.

Från årsskiftet flyttas ansvaret för att kräva in energiskatt på el från elhandels- till elnätsföretaget. Vidare genomförs ett omfattande EU arbete för att införa gemensamma

¹ SCB statistik

² Energimarknadsinspektionens sammanställning av elnätsföretagens årsrapporter

nätkoder vilka bl.a. kan medföra att elnätsföretagen behöver ha mer kontakt med kunderna i anslutningsfrågor.

Och det kommer inte att stanna där – elmarknaden är under förändring, såväl när det gäller elproduktion som elanvändning. Förutsättningarna för hela den svenska elbranschen förändras i grunden.

Energiuppställens mål är 100 procent förnybar elproduktion år 2040. Och även om det inte finns ett stopp för kärnkraften ser vi en utveckling mot en allt mer icke planerbar och svårstyrd elproduktion med en större andel variabel produktion som kommer att anslutas till lokalnäten.

Samtidigt förväntas elanvändningen öka, även om vi använder elen mer effektivt. Bakom det ökade behovet står inte bara fler invånare och urbanisering, utan även en önskvärd elektrifiering av transportsektorn.

En mer flexibel användning av el ses som ett viktigt verktyg i ett framtida elsystem och politiska åtgärder ger hushåll incitament för att i ökad grad kunna producera egen el.

Allt detta sammantaget gör att det bland annat sannolikt kommer att ställas ökade krav på balansering i lokalnäten och ett ökat systemansvar för elnätsföretagen. Elnätsföretagen ser en möjlighet att genom tariffutformning och utbyggnad av smarta nät möta behoven av efterfrågeflexibilitet. Samtidigt sker en kraftfull digitalisering som både ökar kundernas förväntningar på enkelhet samt möjliggör aktivering av kunderna genom nya marknadsbaserade tjänster för elhandelsföretag inom efterfrågeflexibilitet.

I Ei:s rapport saknas en analys av hur den nya modellen för elmarknaden är ägnad att fungera i en sådan snabbt föränderlig miljö. Energiföretagen anser att det är centralt att i utformningen av en ny marknadsmodell ta höjd för en modell som kan anamma förändringarna och anpassas för att möta den framtid som väntar.

Generella kommentarer

Ny lag för införande av en central elmarknadshubb

Energiföretagen saknar en analys av hur den nya dataskyddsförordningen kommer att påverka elmarknadshubben. Speciellt med tanke på att aktörerna förväntas påbörja migreringsarbetet i elmarknadshubben innan den nya lagen om elmarknadshubb träder i kraft. Det är oklart hur man som aktör ska förhålla sig till personuppgiftsansvaret som anges i dataskyddsförordningen. Energiföretagen menar att det kommer att behövas övergångsregler, i form av särskild lagstiftning om införande av elmarknadshubb, innan migreringsaktiviteter påbörjas.

Dessutom saknar vi ett mer omfattande ekonomiskt ansvar för elmarknadshubben i de fall denna beräknar, aggregerar och på något vis råkar förvanska information så att aktören lider ekonomisk skada till följd av felet. Om det är tydligt vilket ansvar elmarknadshubben har, säkerställs att såväl marknadsaktörer som kunder kan dra nytta av hög tillgänglighet och därmed ökad trovärdighet och tillit.

En central aspekt vid utformningen av en elmarknadshubb är att denna ska vara dynamisk och ha möjlighet att utvecklas och anpassas utifrån marknadens behov och framtida tekniska innovationer. Det är viktigt att bygga ett system som kan anpassas efter

omvärldsförändringar. Därmed anser Energiföretagen att det ska finnas möjlighet för branschens aktörer att medverka i såväl den pågående som den fortsatta utvecklingen av elmarknadshubben när den väl är på plats.

Hantering av kreditrisker mellan elnätsföretag och elhandelsföretag

Energiföretagen anser att frågan om hantering av elnätsföretagens kreditrisker är av central betydelse för reformens genomförande. Därmed är det av yttersta vikt att frågan om en central obligatorisk hantering av säkerheterna och att en rimlig hantering av osäkrade kreditförluster säkerställs innan reformen kan träda ikraft.

Vidare anser Energiföretagen att det inte är acceptabelt att ett elhandelsföretag utesluts från hela elmarknaden trots att betalningsförsummelse endast förevarit gentemot ett enstaka elnätsföretag. Av rättssäkerhetsskäl bör heller inte elhandelsföretag fråntas möjligheten att ta nya kunder mitt under en pågående betalningsprocess.

Energiföretagen stöder att det från elhandelsföretagens perspektiv ska vara kassaflödesneutrala betalningsfrister mellan elhandelsföretag och elnätsföretag samt att dessa regleras i föreskrift. Energiföretagen medverkar gärna vid framtagandet av sådana föreskrifter. I detta sammanhang måste elnätsföretagens inbetalning av energiskatt också beaktas ur ett kassaflödesperspektiv.

Ny marknadsmodell i form av förändrad avtalsstruktur och betalningsflöden, flyttprocess och anvisningssystem:

För det fall en elhandlarcentrisk modell införs stöder Energiföretagen i stort Ei:s förslag till avtalsstruktur och samfaktureringsmodell som i grunden speglar branschens förslag. Dock, avseende särbehandling av vissa kundsegment vid ingående av avtal och samfakturering, anser vi att en mer utförlig kundanalys hade tillfört ytterligare en dimension för att ta reda på hur olika kundgrupper ställer sig till avtalsingående och i det fall särbehandling behövs.

Energiföretagen stöder förslaget om att kunder inte längre ska anvisas vid inflytt och att det för vissa situationer ändå bevaras ett skyddssystem. Men vi ifrågasätter om kundskyddet är tillräckligt för kunder med betalningssvårigheter och om elnätsföretagen ska ha en roll i den konkurrensutsatta verksamheten genom att utse anvisningsföretag. Istället förordar Energiföretaget en kontraheringsplikt för elhandelsföretaget kombinerat med en möjlighet att även ta ut förskottsbetalning.

Energiföretagen ställer sig i huvudsak bakom Ei:s förslag om en elhandlarcentrisk flyttprocess. Dock motsätter vi oss förslaget om att fränkoppling inte får ske i det fall elnätsföretaget befarar risk för omfattande sakskada när det saknas en registrerad elanvändare i uttagspunkten. I praktiken kan det innebära att elnätsföretagen inte kan fränkoppla vid ett antal situationer. Detta kopplat till förslaget att elanvändaren inte ska vara betalningsskyldig för den el som förbrukats i uttagspunkten under den tid som avtal om elleverans inte ingåtts, innebär att det inte finns incitament för kunden att ingå avtal.

Konsekvensanalys av förslaget

Energiföretagen anser att Ei:s konsekvensanalys lämnar en hel del övrigt att önska. Vi saknar flera grundelement i konsekvensanalysen såsom en mer ingående kundanalys av såväl större industrikunders behov, nyttor och önskemål som konsekvenserna av att i vissa avseenden försvaga konsumentskyddet för utsatta konsument. Energiföretagen

efterlyser således en mer grundlig analys avseende kundnyttan med genomförande av föreslagen modell och elmarknadshubb.

Ett annat grundelement som saknas är en mer djupgående analys av hur olika typer av aktörer på elmarknaden – med avseende på bland annat olika storlek, ägarförhållande med mera – påverkas av ökade kostnader i samband med omställning av arbetssätt, organisation och tillhörande IT system.

Dessutom anser vi att Ei inte i tillräcklig utsträckning beaktat dataskyddsförordningens konsekvenser för utformningen av elmarknadshubben och för aktörernas registrering av uppgifter i elmarknadshubben.

Energiföretagen anser att dessa områden bör utredas vidare innan implementering av föreslagen modell.

Specifika kommentarer

Kap 2 Informationshanteringen på elmarknaden och kap 9.1 förslag till lag om elmarknadshubb

Ändamål, registerinnehåll och gallring

Energiföretagen välkomnar smarta och effektiva lösningar men vill samtidigt påpeka vikten av att ha kostnadsbilden i åtanke då det är kunderna som till syvende och sist står kostnaden. Därmed anser vi att funktionaliteten i elmarknadshubben bör vara renodlad och endast innehålla de processer och funktioner som behövs för att stötta den elhandlarcentriska marknadsmodellen. All utveckling av ytterligare funktionalitet bör noga utvärderas utifrån kundnytta, marknadseffektivitet och samhällsekonomisk påverkan.

I Ei:s förslag till ny lag om elmarknadshubb anges vilka uppgifter som får finnas i elmarknadshubben. Det är viktigt att säkerställa att de uppgifter som behövs för ändamålet finns angivna i lagstiftningen t.ex. behöver det klargöras om även tilldelning av elcertifikat ska hanteras via elmarknadshubben. Dessutom kan det ifrågasättas om särskilt känslig information, som exempelvis planering för prioritering av samhällsviktiga funktioner, ska lagras i elmarknadshubben. Vidare är det oklart hur samstämmigt lagförslaget är med Svenska kraftnäts modulering av elmarknadshubbens informationsmodell då Svenska kraftnät använder andra begrepp.

Vad avser de ändamål med behandlingen som anges som tillåtna i lag om elmarknadshubb måste det säkerställas att samtliga ändamål som är nödvändiga för marknadens funktionssätt täcks in. Exempelvis saknas användning av personuppgifter för elnätsföretagens avbrottsavvisering.

Enligt Ei:s förslag ska elmarknadshubben lagra information och Svenska kraftnät ansvara för gallring så snart uppgifterna inte behövs för ändamålet. Energiföretagen menar att det blir svårt för Svenska kraftnät att avgöra hur länge det är nödvändigt att bevara uppgifter när behandlingen i praktiken utförs av en annan aktör. Vi efterlyser en tydlighet kring hur länge viss information kommer att lagras. Detta dels för att ge aktörerna

möjlighet att avgöra om de själva behöver lagra information för att kunna efterleva t.ex. bokföringskrav. Dessutom tror vi att Svenska kraftnät behöver långtidslagra sådana data som inte långtidslagras hos aktörerna, som exempelvis aktörshistorik.

Elmarknadshubbens ansvar

Enligt Ei ska aktörerna ansvara för det som registreras i hubben och uppdatera data som ändras. Energiföretagen anser att den som driver elmarknadshubben ska ha ett mer omfattande ekonomiskt ansvar. Skulle elmarknadshubben vid beräkning eller aggregering begå fel, eller på annat sätt förvanska information, bör den som driver elmarknadshubben vara ersättningskyldig för den skada, inklusive ren förmögenhetsskada, som uppstår till följd av felet/förvanskningen. Ansvar bör dock inte föreligga om den som driver elmarknadshubben kan visa att agerandet inte varit vårdslöst. Motsvarande bör gälla för aktörernas ansvar för riktigheten av inrapporterade värden i hubben.

Energiföretagen efterlyser ett förtydligande av vad som avses med att elmarknadshubben ska användas för att ta fram och skapa för underlag för avräkning och fakturering av nätavgifter. Det är i vissa fall otydligt om det innebär att elmarknadshubben ska utföra beräkning av den aggregerade fakturan från elnät till elhandel, se även våra kommentarer nedan avseende kap 3 Grossistmodell.

Om det är tydligt vilket ansvar elmarknadshubben har säkerställs att såväl marknadsaktörer som kunder kan dra nytta av hög tillgänglighet och därmed ökad trovärdighet och tillit.

Behandling av personuppgifter

Avseende skyddet för den personliga integriteten hänvisar Ei till personuppgiftslagen (1998:204) som upphör att gälla när den nya dataskyddsförordningen träder i kraft i maj 2018. Energiföretagen saknar en analys av hur den nya dataskyddsförordningen kommer att påverka elmarknadshubben. Speciellt med tanke på att aktörerna förväntas påbörja migreringsarbetet i elmarknadshubben innan den nya lagen om elmarknadshubb träder i kraft. Hur ska man i detta läge som aktör förhålla sig till personuppgiftsansvaret som anges i dataskyddsförordningen? Energiföretagen menar att det kommer att behövas övergångsregler, i form av särskild lagstiftning om införande av elmarknadshubb, innan migreringsaktiviteter påbörjas.

Vidare är det otydligt hur personuppgiftsansvaret i praktiken kommer att hanteras. I dataskyddsförordningen har personuppgiftsansvarig det yttersta ansvaret för att behandlingen av personuppgifter sker på ett korrekt sätt. I förslaget anges att Svenska kraftnät ska vara personuppgiftsansvarig för uppgifterna i elmarknadshubben, men ansvaret för uppgifternas riktighet ligger hos de registrerade användarna av elmarknadshubben. Ansvarsfördelningen behöver således klargöras.

Registrering som användare av elmarknadshubben

Energiföretagen anser att det är oklart vilken typ av aktörer som i förslaget om obligatoriskt registrerade användare avses med "den som levererar el till ett koncessionspliktigt nät". Om det är producenter som avses anser vi att man bör undanta mikroproducenter från formuleringen.

Dessutom framgår det inte av förslaget om den data som anges ska finnas i elmarknadshubben också ska uthämtas från elmarknadshubben av de som har behov av informationen och som på frivillig basis kan registrera sig. Dvs om dessa aktörer måste registrera sig i hubben eller om de kan inhämta denna information på annat sätt. Energiföretagen anser att det finns en risk för parallella informationsprocesser – dels centralt i hubb och dels bilateralt med elnätsföretag – om det inte tydliggörs att information i elmarknadshubbens uthämtas från elmarknadshubb, exklusive informationsutbyte mellan kund och tredje part.

Utlämnande av uppgifter

Energiföretagen stöder Ei:s förslag om samtycke från kund för att registrerade användare ska få tillgång till vissa uppgifter – med förbehållet att det ska vara en enkel hantering för kunden för att inte riskera att skapa hinder på marknaden.

Det är dock otydligt vad som i förslaget avses med en så kallad "skriftlig fullmakt" – när ska denna användas och kan det även finnas en möjlighet för en elektronisk underskrift av den skriftliga fullmakten? Dessutom är det oklart hur kategoriseringen av fullmakter görs och därmed också vilka fullmakter som ska sparas. Energiföretagen anser att alla fullmakter och samtycken borde sparas för att ha tillgång till historiken t.ex. vid en tvist. Slutligen borde det även klargöras om det behövs lagreglering för hur man avgränsar omfattning och giltighetstider för fullmakter.

IT-säkerhet och hantering av hemliga anläggningar

Energiföretagen anser att sekretess och säkerhet i drift och kommunikation ytterligare behöver analyseras utifrån olika regelverkskrav, särskilt avseende hemliga anläggningar.

Tillsyn

Energiföretagen stöder att tillsynsmyndigheten ska inhämta aktörens godkännande om att ta del av information som finns i hubben vid tillsyn.

En dynamisk och marknadsanpassad elmarknadshubb

En central aspekt vid utformningen av en elmarknadshubb är att denna ska ha möjlighet att utvecklas och anpassas utifrån marknadens behov och framtida tekniska innovationer. Det är viktigt att bygga ett system som kan anpassas efter omvärldsförändringar. Därmed anser Energiföretagen att det ska finnas möjlighet för branschens aktörer att medverka i såväl den pågående som den fortsatta utvecklingen av elmarknadshubben när den väl är på plats. Vi anser att det bör inrättas en instans t.ex. ett råd med representanter från branschen som säkerställer kontinuerlig utveckling och kundnöjdhet såsom t.ex. tekniska lösningar för samtycke.

Kapitel 3 En grossistmodell på elmarknaden och kap 9.2 förslag till lag om ändring i ellagen (8 kap, 1 – 6 §§ 13 – 16)

Grossistmodellen

För det fall en elhandlarcentrisk modell införs stöder Energiföretagen i stort Ei:s förslag till avtalsstruktur och samfaktureringsmodell som i grunden speglar branschens förslag. I rapporten framgår att kunden ska ingå två avtal men det överensstämmer inte med den konsekvensanalys som utförts, som utgår från ett avtal. Vidare är det oklart om elmarknadshubben beräknar nätavgifterna. Detta framgår inte med tydlighet i rapporten och framförallt inte i konsekvensanalysen.

Avtal om nättjänster

Energiföretagen anser att det är nödvändigt att införa ett standardavtal om nättjänster mellan elnäts- och elhandelsföretaget som reglerar betalning och att det är dessa villkor som godkänns av Ei. Värt att notera är att Ei i sitt förslag anger att betalningsfristerna ska regleras i både avtal och föreskrifter. Frågan är om detta var avsikten?

Det bör klargöras om nätpriset ska avtalas med kund och så fall i vilket avtal det ska ingå. Därutöver behöver det klargöras vilket behov det finns för en process för ändring av nättariff och hur den ska aviseras till elhandelsföretaget och kund.

En annan fråga avser energiskatten – i förslaget reglerar avtal om nättjänster de ekonomiska delarna som betalningsfrister, kredittider, hantering av energiskatt och elnätsföretagets rätt att utkräva säkerheter. Men i regelverket framgår endast att elnätsföretaget ska fakturera elhandelsföretaget kostnaderna för överföring av el samlat för samtliga uttagpunkter som elhandelsföretaget levererar el till. Energiföretagen anser att det bör tydliggöras att även energiskatten och andra avgifter (beredskapsavgift mm) måste hanteras på samma sätt.

Vidare anser Energiföretagen att det bör förtydligas på vilket sätt elhandelsföretaget ska vidareföra kostnaden för överföring av el som elnät fakturerat utan att göra några ändringar, dvs hur pass specificerad de olika komponenterna i elnätskostnaden ska vara.

Avtal om fortlöpande tillträde till elnätet

I Ei:s förslag är det elnätsföretaget som ska skicka ut avtalet om fortlöpande tillträde till elnätet till kunden. Energiföretagen anser att det vore enklare för kund om elhandelsföretaget skickade ut även detta samtidigt som avtalet för leverans av el. Ett sådant alternativ bör dock, mot bakgrund av ansvar om avtalet inte skicka ut eller inte når mottagaren med mera, utredas närmare.

Avtal om överföring av el

Energiföretagen ifrågasätter behovet av avtalet om överföring av el enligt förslagets författningsändringar i ellagen 1 kap 13 §. Vi anser att betalningsvillkoren lämpligen skulle ingå i avtal om leverans av el medan resterande delar bör ingå i avtal om fortlöpande tillträde till elnätet.

Undantag från modellen

Avseende förslagen på särbehandling av vissa kundsegment vid ingående av avtal och samfakturering, anser Energiföretagen att en mer utförlig kundanalys hade tillfört ytterligare en dimension för att ta reda på hur olika kundgrupper ställer sig till avtalsingående och i det fall särbehandling behövs.

Vad gäller undantaget för mikroproducenter från skyldigheten att ingå avtal om nättjänster med elnätet för att få mata in el, anser vi att det är olämpligt att det undantaget endast gäller den som har rätt till skattereduktion (enligt inkomstskattelagen). Vi anser att det vore lämpligare att koppla undantaget till en teknisk gräns, motsvarande ellagen 4 kap 10 § tredje stycket.

Kapitel 4 Betalningsfrister, kreditrisker och säkerhetslösningar och kap 9.2 förslag till lag om ändring i ellagen (8 kap 25 – 35 §§)

Energiföretagen anser att frågan om hantering av elnätsföretagens kreditrisker är av central betydelse för reformens genomförande. Därmed är det av yttersta vikt att frågan om en central obligatorisk hantering av säkerheterna och att en rimlig hantering av osäkrade kreditförluster säkerställs innan reformen träder ikraft. Vidare anser Energiföretagen att det inte är acceptabelt att ett elhandelsföretag utesluts från hela elmarknaden trots att betalningsförsummelse endast förevarit gentemot ett enstaka elnätsföretag. Av rättssäkerhetsskäl bör heller inte elhandelsföretag fråntas möjligheten att ta nya kunder mitt under en pågående betalningsprocess.

I övrigt hänvisas till Energiföretagens särskilda synpunkter under respektive rubrik nedan.

Kassaflödesneutrala betalningsfrister ska styras genom reglering

Energiföretagen stöder att det från elhandelsföretagens perspektiv ska vara kassaflödesneutrala betalningsfrister mellan elhandelsföretag och elnätsföretag samt att dessa regleras i föreskrift. Energiföretagen medverkar gärna vid framtagandet av dessa föreskrifter.

I detta sammanhang måste elnätsföretagens inbetalning av energiskatt också beaktas ur ett kassaflödesperspektiv.

Elnätsföretagen kan ställa krav på säkerhet gentemot elhandelsföretag med hög risk

Energiföretagen ställer sig bakom principen att elnätsföretag ska ställa krav på att elhandelsföretag, som bedöms ha en förhållandevis hög risk att ställa in betalningar, ska ställa säkerhet. En villkorsstyrd säkerhet håller nere kostnaderna jämfört med obligatorisk säkerhet, oavsett kreditvärdighet. Det finns dock ingen närmre vägledning angående vad som avses med "förhållandevis hög risk". Detta bör klargöras närmare inför kommande föreskrifts/avtalsutformning.

Ei anger i sitt förslag att det finns fördelar med en central hantering av kreditriskerna men ger inget förslag till att etablera en central enhet. Vidare anger Ei att de anser att det är olämpligt att Ei eller Svenska kraftnät tar hand om uppgiften. Däremot anges att det finns starka skäl för elnätsföretagen att samarbeta i denna fråga.

Energiföretagen ser stora fördelar med en central lösning. Däremot ser vi inte att frivillig lösning ger de fördelarna. En central lösning skulle kunna konstrueras dels som en centraliserad administration av bevakningen av elhandelsföretagens kreditrisk och dels som en central aktör som hanterar ställda säkerheter.

En central lösning är nödvändig för att skapa effektivitet i hanteringen. Den centrala lösningen måste dessutom vara obligatorisk. Som alternativ kan även en obligatorisk försäkringslösning övervägas. Det är heller inte görligt att utse en sådan obligatorisk central aktör på ett konkurrensneutralt sätt med mindre än att den upphandlas centralt av regeringen utsedd myndighet. Energiföretagen anser att denna fråga är av sådan vikt att den måste utredas särskilt innan reformen träder ikraft.

Kriterier för ställande av säkerhet

Enligt Ei:s förslag ska elnätsföretagens avtal om nättjänster innehålla rimliga kriterier för ställande av säkerhet.

Energiföretagen ifrågasätter lämpligheten i att dessa kriterier ska fastställas endast i avtalet om nättjänster. Då det finns ett allmänt krav på att elnätsföretagen tillämpar likformiga krav på när säkerhet ska ställas och vilka typer av säkerheter som ska kunna användas så talar det för att dessa kriterier behöver fastställas i föreskrifter. Avtalen kan därefter innehålla de kriterier som fastställts i dessa föreskrifter. Denna ordning kommer även att underlätta utformningen av branschgemensamma avtalsvillkor.

Oavsett behöver 8 kap 29 § andra stycket klargöras. Det anges att föreskrifter ska meddelas avseende hur nätkoncessionshavaren ska följa och bedöma elleverantörens kreditvärdighet. Energiföretagen förstår inte vad som avses med hur nätkoncessionshavaren ska följa elleverantörens kreditvärdighet och inte heller vad som avses med att nätkoncessionshavaren ska bedöma elleverantörens kreditvärdighet. Avser det sistnämnda något annat än de kriterier för att ställa säkerhet som tidigare angetts ska regleras i avtalet om nättjänster? Energiföretagen anser att hela detta stycke måste preciseras och omformuleras.

Hantering av osäkrade kreditförluster

Ei anger i sitt förslag att kundkollektivet tillsammans ska bära eventuella osäkrade kreditförluster genom att Svenska kraftnät ska täcka sådana förluster. Detta ska därefter finansieras genom att elnätsföretag ska betala en särskild avgift till Svenska kraftnät. Denna avgift ska anses ha uppkommit i nätverksamheten.

Energiföretagen ser positivt på att Svenska kraftnät hanterar eventuella osäkrade kreditförluster då denna lösning innebär att risken fördelas på hela kundkollektivet. En annan fördel med denna lösning är att den inte driver några kostnader förrän en sådan kreditförlust realiserar. Dessutom bör lösningen bli kostnadseffektiv eftersom Svenska kraftnät i dessa fall bör kunna lösa detta med hjälp av ett tillfälligt lån av riksgälden till låg ränta. Än mer effektivt skulle detta förfarande bli om Svenska kraftnät tog ut dessa kostnader som en tillfällig höjning av stamnätsavgiften som med tillämpning av gällande intäcksreglering med automatik fördelas ut på hela kundkollektivet. Denna hantering fungerar även utmärkt om Svenska kraftnät erhåller betalning från övertagen fordran då istället stamnätstariffen sänks tillfälligt.

Denna lösning är dock inte tänkt att gälla utan undantag. Ett av undantagen är angivet som att Svenska kraftnät inte tar över fordran från elnätsföretagen om beloppet

understiger 10 procent av total fakturering den månaden. Fråga uppstår då om hur de förluster som understiger 10 procent ska hanteras i intäktsramen. Ytterst handlar det om hur riskdelningen mellan den enskilde drabbade elnätsföretagens kunder och det totala kundkollektivet ska se ut. Vi har svårt att se skälen till en hybridlösning. Det är mera konsekvent om alla osäkrade kreditförluster fördelas ut på hela kundkollektivet, inte minst av rättviseskäl. Ett elnätsföretag kan inte välja bort ett elhandelsföretag som uppfyller de formella kraven. Det bör även preciseras vilken funktion ett sådant gränsvärde är avsett att fylla. Det kan enligt vår mening finnas skäl att ha en undre gräns som sätts i nivå med de administrativa kostnader som kan finnas för hanteringen.

Oavsett måste det klagöras om de tio procent som anges avser varje obetald faktura för sig eller om flera obetalda fakturor under samma månad kan ackumuleras och ersättning därmed kan utgå om den samlade kreditförlusten under månaden uppgår till mer än tio procent. Om ett gränsvärde ändå ska finnas anser vi att vidare utredning krävs om till vilken nivå ett sådant bör sättas.

Det bör därutöver preciseras vad som avses med osäkrad kreditförlust. Vad ska exempelvis gälla i de situationer då elnätsföretaget borde begärt säkerhet men inte gjort det, respektive om elnätsföretaget begärt säkerhet men elhandelsföretaget inte ställt ut någon eller tvist råder om elhandelsföretagets skyldighet att ställa säkerhet?

Bristande betalning

Ei:s förslag

Energiföretagen ställer sig i huvudsak bakom Ei:s förslag till hantering av ett elhandelsföretags bristande betalning till ett elnätsföretag som också till stora delar motsvarar den lösning som Energiföretagen fört fram till Ei.

Vi ser dock att Ei:s förslag behöver ändras och kompletteras i följande avseenden:

Påminnelse 1

- Rekommenderat brev har fördelar som inlämningskvitto och spårbarhet. Däremot finns risken att detta förfarande innebär att mottagandet försenas. Ett mer effektivt förfarande bör därför övervägas. Vi ifrågasätter om redan den första påminnelsen ska gå med rekommenderat brev.
- Däremot bör en postförsändelse kompletteras med ett e-postmeddelande ställt till elhandelsföretagets registrerade mottagare i elmarknadshubben.

Påminnelse 2

- Bra med rekommenderat brev som dock bör kombineras med ett e-postmeddelande.
- Påminnelse 2 bör dock kompletteras med att hubben ska skicka ett meddelande till elhandelsföretagen om att elnätsföretaget registrerat att påminnelse 2 skickats ut och när avtalet kommer att hävas (om betalning inte sker).
- Varningssignal behöver därutöver införas i elmarknadshubben som utformas så att elhandelsföretaget löpande uppmärksammas på att påminnelse 2 skickats ut.

Elhandelsföretaget mister möjlighet att ta nya kunder

- Energiföretagen anser inte att elhandelsföretaget ska förhindras att ta nya kunder när påminnelse 2 sänds ut. Det är en orimligt hård sanktion redan efter sju dagar, det ger ingen reduktion av kreditrisk att tala om och kan leda till att kunder drabbas genom att ett leverantörsskifte de begärt inte kan genomföras. Denna sanktion innebär även en rättsosäkerhet i form av att den inte är överklagbar i särskild ordning. Det är heller inte lämpligt att införa ett överklagande under pågående betalningsprocess. Av nu nämnda skäl bör denna sanktion slopas.
- För det fall att sanktionen ändå ska införas måste det säkerställas att de berörda kunderna tillförsäkras fortsatt elleverans med hänsyn till att principen annars är att den som inte har ett elhandelsföretag inte ska få leverans av el. Möjlig lösning kan vara antingen att tidigare elhandelsföretags leveransskyldighet kvarstår eller, om kunden inte har ett befintligt elhandelsföretag, att kunden anvisas ett elhandelsföretag.

Hävning av elhandelsföretagets avtal om nättjänster

Energiföretagen ifrågasätter Ei:s förslag i denna del på en väsentlig punkt, nämligen att elhandelsföretaget utesluts från hela elmarknaden trots att betalningsförsummelse endast förevarit gentemot ett enstaka elnätsföretag.

Vi anser att bristande betalning från elhandelsföretagets sida inte ska leda till att alla elhandelsföretagets avtal med elnätsföretag ska hävas utan enbart det avtal som den bristande betalningen gäller. Detta av två skäl:

- Den avtalsmässiga relationen är mellan två enskilda parter, inte mellan ett elhandelsföretag och ett nätägarkollektiv. Av Ei föreslagen lösning kommer att leda till att tredje part påverkas, dvs andra elnätsföretag som elhandelsföretaget har avtal med. Detta innebär en ytterligare risk för inställda betalningar till dessa elnätsföretag. Däremot bör en hävning på ett nät leda till krav på säkerhet från övriga elnätsföretag.
- Sanktionen är oproportionerlig i förhållande till elhandelsföretagets försummelse. Den innebär att elhandelsföretaget utesluts från hela marknaden, även om elhandelsföretagets försummelse avsett en förhållandevis liten skuld.

Vi ser därutöver att Ei:s förslag behöver ändras och kompletteras i följande avseenden:

- Tidpunkten för när avtalet upphör bör sättas från den tidpunkt då hävning faktiskt sker – och inte som Ei föreslår, från att betalningsfristen för påminnelse 2 löper ut. Annars finns risken att avtalet löper ut utan att elhandelsföretaget får möjlighet att begära överprövning.
- Underrättelse om själva hävningen bör gå med rekommenderat brev för att tillförsäkra spårbarhet. Detta bör kombineras med att elnätsföretaget även sänder ett e-postmeddelande till elhandelsföretagets registrerade mottagare i elmarknadshubben. Även Ei bör erhålla en sådan underrättelse (se vidare vårt förslag nedan att Ei ska meddela till elmarknadshubben att hävningen ska effektueras).

Twister om hävning av avtal om nättjänster

Energiföretagen ställer sig i huvudsak bakom Ei:s förslag till hantering av tvister om hävning av avtal om nättjänster.

Vi ser dock att Ei:s förslag behöver ändras och kompletteras i följande avseenden:

- Energiföretagen stödjer att det inte ska finnas parallella processer avseende prövning av hävning som grundar sig på regleringen i ellagen och att Nätmyndighet är den enda instans som ska pröva dessa tvister. Därutöver bör övervägas om inte hävning av avtalet om nättjänster alltid bör prövas av Ei och att ellagen exklusivt reglerar rätten till hävning av detta avtal. Om inte, vad blir konsekvensen om detta prövas i allmän domstol eller om elnätsföretaget häver avtalet om nättjänster på grund av bristande uppfyllelse av ställande av säkerhet?
- Det behöver klargöras vem säkerhet ska ställas till. Analogt med motsvarande institut i rättegångsbalken bör säkerheten ställas till Ei som prövningsinstans.
- Det behöver klargöras vem som meddelar hubben att hävning inte kan ske förrän tvisten är avgjord och vem som meddelar hubben att hävning kan ske när ärendet prövats och inga hinder längre föreligger. Energiföretagen föreslår att Ei ansvarar för att meddela detta till elmarknadshubben.
- Felskrivning 8 kap 27 § stycke 3: En tvist om avtalet tas inte upp efter att tidpunkt för hävning av avtalet infallit. Innebär att möjligheten till överprövning stängs samtidigt som hävning sker. Måste istället anges som tiden för avtalets upphörande.

Det är inte aktuellt med en riskkompensation till elhandelsföretagen för kreditförluster från kunder

Energiföretagen har inget att erinra mot Ei:s bedömning att det inte är aktuellt med någon särskild kompensation från elnätsföretagen till elhandelsföretagen för kreditförluster från kunderna.

Kap 5 Ett anvisningssystem för kunder i utsatta situationer och kap 9.2 förslag till lag om ändring i ellagen 6 kap 17 – 24 §§)

Energiföretagen stöder förslaget om att kunder inte längre ska anvisas vid inflytt och att det för vissa situationer ändå bevaras ett skyddssystem. Vi ifrågasätter dock vissa delar i förslaget som vi anser behöver ändras.

Kunder med betalningssvårigheter

Energiföretagen ifrågasätter varför inte en kund med betalningssvårigheter kan få ett anvisat avtal vid inflytt. Det är inte logiskt att resonera att dessa kunder inte behöver kundskydd och samtidigt ange kundskydd som skäl för att anvisa en kund som hävs på grund av bristande betalning. En konsekvens av detta är att kunder med betalningssvårigheter riskerar att endast erbjudas elavtal med mycket höga priser eller bli hänvisade till socialtjänsten.

Energiföretagen menar att detta till viss del kan motverkas om elhandelsföretagen ges rätt att ta ut förskottsbetalning. Det har tidigare angivits att förskottsbetalning skulle

strida mot energieffektiviseringsdirektivet. Energiföretagen noterar att andra länder (t.ex. Danmark och Nederländerna) inte har tolkat direktivet på detta sätt. Förskottsbetalning skulle förmodligen leda till att färre kunder anvisas och att kunder med betalningssvårigheter kan erbjudas vanliga elhandelsavtal.

Elnätsföretagets roll vid anvisning

Energiföretagen är kritisk till hur själva anvisningssystemet utformats. Vi anser att elnätsverksamheten ska vara skild från den konkurrensutsatta verksamheten. Genom att ge elnätsföretagen rollen att utse anvisningsleverantör samt bedöma att det anvisade elhandelsföretaget åtagit sig att tillämpa skäliga villkor till kund, får elnätsföretagen en roll i prisbildningen på marknaden. Dessutom kan det i framtiden bli svårt att bedöma vad som är skäliga villkor med anledning av att det i praktiken blir kunder med en hög riskbild som löpande anvisas. Ett annat problem är om elnätsföretaget inte lyckas ingå avtal med ett anvisningsföretag eller att anvisningsföretaget går i konkurs. Då saknas i praktiken skydd för kunder som skulle behöva ett anvisat avtal.

Istället förordar vi ett system som liknar den danska modellen för anvisning. Energiföretagen förordar att elhandelsföretagen har en kontraheringsplikt kombinerat med en möjlighet att även ta ut förskottsbetalning. I de fall elhandelsföretaget går i konkurs, förlorar balansansvar eller avregistreras från hubben hanteras detta centralt genom att hubben fördelar kunder på elhandelsföretag som tidigare anmält intresse till energiregulatorn.

Kundens betalningsskyldighet

Energiföretagen anser att det är rimligt att kunden ska vara betalningsskyldig för den el som förbrukats i uttagspunkten under den tid som avtal om elleverans inte ingåtts. Detta speciellt i samband med Ei:s förslag att fränkoppling inte får ske i det fall elnätsföretagen befarar risk för omfattande sakskada när det saknas en registrerad elanvändare i uttagspunkten, se vår kommentar nedan avseende kap 6. I dessa situationer finns det inget incitament för kunden att ingå avtal.

Kapitel 6 En elhandlarcentrisk flyttprocess och kap 9.2 förslag till lag om ändring i ellagen (8 kap 7 – 12 §§)

Energiföretagen ställer sig i huvudsak bakom Ei:s förslag om en elhandlarcentrisk flyttprocess. Det finns dock delar som vi anser behöver tydliggöras eller ändras.

Undantag från fränkoppling

I Ei:s förslag anges att fränkoppling inte får ske i det fall elnätsföretagen befarar risk för omfattande sakskada. Detta överför ett stort ansvar på elnätsföretaget som tidigare legat på fastighetsägaren. Energiföretagen anser att detta riskerar att leda till att elnätsföretaget inte kan fränkoppla vid ett antal situationer t.ex. vintertid när det är kallt. Om man dessutom upphäver kundens betalningsskyldighet för el som förbrukats utan avtal finns det i praktiken inget incitament för kunden att ingå avtal vid dessa situationer. Det i sin tur är kontraproduktivt mot önskan om att få mer aktiva kunder på marknaden.

Idag finns inte heller någon regel om att leveransen inte får avbrytas vid risk för omfattande sakskada när det saknas en registrerad elanvändare i uttagspunkten, och den nu föreslagna marknadsreformen påverkar egentligen inte detta förhållande.

Upphörd leveransskyldighet

Energiföretagen ställer sig frågande till hur Ei:s förslag om upphörd leveransskyldigheten är tänkt att användas, dvs i vilken situation ska leveransplikten upphöra. Den kan tolkas som att regeln gäller generellt om kunden inte har ett leveransavtal dvs även i en situation där kundens leveransavtal löper ut och man glömmer att skriva nytt avtal. Men det kan även tolkas som att det endast är när kunden aktivt säger upp leveransavtalet och inte tecknar nytt. Energiföretagen anser att det mest lämpliga vore att det enbart gäller i de situationer då kunden aktivt säger upp leveransavtal, för att i möjligaste mån skydda kunderna i övriga situationer. Detta bör vidare kompletteras med en underrättelseskyldighet för elhandelsföretaget om konsekvensen av att inget nytt leveransavtal ingås.

Kapitel 10 Konsekvensanalys

Energiföretagen anser att Ei:s konsekvensanalys lämnar en hel del övrigt att önska. Den grundar sig på en modell som antar ett avtal för kund och att hubben beräknar elnätsfakturan, vilket inte är den modell som det ändrade regelverket tar höjd för.

Vi ifrågasätter således grunderna för kostnadsnyttoanalysen som gjorts. Dessutom är Ei:s analys baserad på rapporter³ som när de presenterades för branschen fick motta en del kritik. Denna kritik har inte bearbetats i konsekvensanalysen.

Vi saknar flera grundelement i konsekvensanalysen såsom en mer ingående kundanalys av såväl större industrikunders behov, nyttor och önskemål som konsekvenserna av att i vissa avseenden försvaga konsumentskyddet för utsatta konsumenter. Energiföretagen efterlyser således en mer grundlig analys avseende kundnyttan med genomförande av föreslagen modell och elmarknadshubb.

Ett annat grundelement som saknas är en mer djupgående analys av hur olika typer av aktörer på elmarknaden – med avseende på bland annat olika storlek, ägarförhållande med mera – påverkas av ökade kostnader i samband med omställning av arbetssätt, organisation och tillhörande IT system.

Ei har inte tillräcklig utsträckning beaktat dataskyddsförordningens konsekvenser för utformningen av elmarknadshubben och för aktörernas registrering av uppgifter i elmarknadshubben.

Vidare saknas en mer omfattande dataskyddsanalys avseende informationssäkerhet som tar hänsyn till såväl integritetsaspekter för slutkunder som säkerhetsskyddsaspekter för behandling av information som rör totalförsvaret.

Energiföretagen anser att konsekvensanalysen borde ha utförts utifrån hur väl man uppnår de ställda kraven för en mer välfungerande marknad:

³ "Kostnadsnyttoanalys av datahubb", Sweco 2014 och "Samfakturerering av elhandels- och elnätskostnad", Sweco 2016

- ökad enkelhet och trygghet för kund att agera på marknaden
- mer rättvis och ökad konkurrens
- effektivare informationshantering mellan elmarknadens aktörer

Slutligen är det av vikt att åtgärder som påverkar elmarknadens funktion koordineras så att ett helhetsperspektiv uppnås. Det finns bl.a. starka kopplingar till andra förestående förändringar som t.ex. implementering av nätkoder, intäktsramar, krav på smarta mätare, och kommande reglering till följd av EU kommissionens Clean Energy Package.

Pernilla Winnhed
VD, Energiföretagen

Bilaga – kompletterande synpunkter på kap 9 Författningskommentar

Förslag till lag om elmarknadshubb

1, 3 och 6 §§

1, 3 och 6 §§ synes sammantaget fastställa syftet med elmarknadshubben, vilket informationsutbyte som ska ske och för vilka ändamål uppgifter får behandlas och lämnas ut för behandling. Emellertid är svårt att förstå hur paragraferna hänger samman och kompletterar varandra. Det är vidare oklart om 1 § ger utrymme för all funktionalitet och innehåll i elmarknadshubben som framgår av 6 §.

3 §

- i) I förslaget till 3 § lag om elmarknadshubb saknas hänvisning till flera paragrafer i ellagen som förutsätter informationsutbyte via elmarknadshubben, till exempel 6 kap 19 och 20 §§ samt 8 kap 4, 15, 25 och 28 §§. Dessutom förefaller andra referenser inte ha med utbyte via elmarknadshubben att göra, till exempel 6 kap 17, 23 och 24 §§. En fullständig genomgång av hänvisningarna till ellagen då informationsutbyte ska ske via elmarknadshubben synes därför nödvändig.
- ii) Hänvisningen till lagen (2011:1200) om elcertifikat är ofullständig. Energiföretagen utgår från att det är 2 kap 3 § som avses.

4 §

Energiföretagen vill påpeka att många flera, och en rad nya, definitioner kommer att införas i den nya elmarknadslagen. Det är viktigt att säkerställa att de begrepp som används i lag om elmarknadshubb är anpassade till de nya definitionerna i elmarknadslagen.

6 §

- i) Författningskommentaren skiljer på begreppen "behandla" och "utlämna". Enligt nuvarande PUL/kommande GDPR är utlämnande en form av behandling.
- ii) Enligt GDPR gäller att personuppgifter får hanteras om det har stöd i lag. Här är således viktigt att paragrafens förteckning över godkända ändamål har stämts av mot samtliga processer och informationsflöden i elmarknadshubben i syfte att säkerställa att förteckningen omfattar den informationsbehandling som är nödvändig för elmarknadshubbens funktion. I detta avseende noterar Energiföretagen att exempelvis ändamål avseende elnätsföretagets fullgörande av åtaganden gentemot kunden såsom avbrottsavisering saknas i förteckningen.
- iii) Energiföretagen ifrågasätter av säkerhetsskäl lämpligheten av använda elmarknadshubben för planering för prioritering av samhällsviktiga funktioner. Punkten 8 i 6 § bör utgå.

7 §

Energiföretagen vill understryka att det är av stor vikt att alla de uppgifter som kommer att vara nödvändiga för elmarknadshubbens funktion finns upptagna i förteckningen. Exempelvis bör lägenhetsnummer kunna lagras i hubben kopplat till anläggning. Det är dock oklart om lägenhetsnummer kan anses utgöra en del av "adress" enligt punkten 3. Om så inte är fallet bör listan kompletteras med lägenhetsnummer.

8 §

I andra stycket anges att andra aktörer "får" registrera sig. Det är enligt Energiföretagen viktigt att regelverket skapar incitament för dessa aktörer att faktiskt ansluta sig till elmarknadshubben. Detta i syfte att undvika att aktuella aktörer fortsatt vänder sig direkt till innehavare av

informationen med ökad administration och kostnader som följd. Beträffande aktörer som kan registrera sig som aktör i hubben bör det inte vara möjligt att inhämta uppgifter som finns i hubben på annat sätt än via hubben. Detta behöver lagregleras.

Det är oklart vad som avses med "den som levererar el till ett koncessionspliktigt nät". Om det är producenter som avses bör mikroproducenter undantas då det inte kan krävas att dessa ska registrera sig som användare i elmarknadshubben.

9 §

Beträffande elnätsföretag anser Energiföretagen att det inte är ett alternativ att dessa inte registreras i hubben trots eventuella brister i uppfyllandet av de villkor som ska tas fram enligt 8 § sista stycket. Detta måste hanteras på annat sätt, t ex genom att elnätsföretaget blir registrerat som användare men får vitesföreläggande att åtgärda bristerna (jmf 24 § 2 st). Motsvarande gäller även avseende befintliga elhandelsföretag.

10 §

I författningskommentaren anges att bestämmelsen måste ses över om Svenska kraftnät lägger ut driften på annan aktör. Energiföretagen ifrågasätter om en sådan översyn är nödvändig i den situationen.

11 – 13 §§

- i) Av 11 - 13 §§ går inte att utläsa om aktörerna avses att ges ett kontinuerligt övervakningsansvar av sådana uppgifter som inrapporterats till elmarknadshubben. Finns det exempelvis en skyldighet för aktörerna att utföra kontinuerliga kontroller av informationers riktighet även om aktören inte har erhållit någon kännedom om att så skulle vara fallet? Därtill fråga om aktörerna har en undersökningsplikt för att kontrollera vad som behöver rapporteras, exempelvis om elanvändaren byter namn. Vidare bör det klargöras hur systematiken att någon annan part ska svara för riktigheten av de personuppgifter som finns registrerade ska förenas med GDPR.
- ii) Av paragraferna framgår att aktörerna ska "registrera" information. Då den som ansvarar för driften av elmarknadshubben är avsedd att vara personuppgiftsansvarig och således även är den part som "inhämtar" information, bör registreringen utföras av den som ansvarar för driften av elmarknadshubben. Rent faktiskt kommer heller inte användarna av elmarknadshubben genomföra registreringar i hubben utan istället rapportera uppgifter till elmarknadshubben. Registrering bör således ersättas med begreppet "rapportering".

16§

Det anges i första stycket att "den som inte är kund" ska lämna sitt godkännande för att uppgifter ska få lämnas ut. Formellt är elanvändaren/producenten kund till elhandlaren/elnätsföretaget/energitjänsteföretaget i och med att elanvändaren/producenten ingått ett juridiskt bindande avtal med elhandlaren/elnätsföretaget/energitjänsteföretaget. Om det är förekomsten av registrering som kund i elmarknadshubben som avses så bör det preciseras lagkommentaren.

Energiföretagen vill påtala att det kan finnas risk för missbruk av undantaget enligt tredje stycket och att sökningar i detta syfte måste loggas och onormalt beteende övervakas.

17 §

Det framstår som oklart vad som avses med att visa upp en skriftlig fullmakt för den som ansvarar för driften av elmarknadshubben. Det bör närmre klargöras vad som avses dels med "skriftlig" fullmakt (kan den vara i elektronisk form?) samt dels med "visa upp".

19 §

Det bör klargöras vad som avses med att "uppgifterna inte längre behövs". Behovet kan inte bara avse hubbens perspektiv utan även aktörernas behov behöver beaktas.

20 §

Föreslagen lydelse ger enligt Energiföretagens bedömning snarast obefintliga möjligheter för en part som drabbats av skada, att kräva ersättning av den som ansvarar för driften av elmarknadshubben vid tekniska fel/handhavandefel i elmarknadshubben. Detta på grund av att möjlighet att utfå ersättning för förmögenhetsskador är mycket begränsade enligt skadeståndslagen.

Energiföretagen efterlyser ett mer omfattande ekonomiskt ansvar för den som driver elmarknadshubben. Skulle elmarknadshubben vid beräkning eller aggregering begå fel, eller på annat sätt förvanska information, bör den som driver elmarknadshubben vara ersättningsskyldig för den skada, inklusive ren förmögenhetsskada, som uppstår till följd av felet/förvanskningen. Ansvar bör dock inte föreligga om den som driver elmarknadshubben kan visa att agerandet inte varit vårdslöst.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

För migrering av uppgifter in i elmarknadshubben kommer det att krävas särskilda bestämmelser i lag. Detta dels för att det måste vara tvingande för aktörerna att lämna ut uppgifter till elmarknadshubben, dels för att aktörerna måste ha laglig grund att lämna ut uppgifterna enligt GDPR.

Eftersom migreringen måste starta långt innan lagen om elmarknadshubb träder ikraft är Energiföretagen av uppfattningen att det krävs en särskild lagreglering av detta. Ett sådant lagstöd är därför brådskande.

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Energiföretagen vill påpeka att de omfattande ändringar som nu föreslås i ellagen kan föranleda en ändrad struktur i den föreslagna elmarknadslagen och att detta särskilt bör beaktas i det kommande arbetet med elmarknadslagen.

1 kap 10 §

Avtal om fortlöpande tillträde till elnätet definieras i lagtexten. För tydlighetens skull vore det önskvärt om det i författningskommentaren förtydligades att detta ska skiljas från det engångsavtal som reglerar själva anslutningen och som tecknas mellan kunden och elnätsföretaget vid nyanslutning eller ändrad anslutning. Det senare avtalet ligger utanför den elhandlarcentriska modellen och beskrivs inte i förslaget.

1 kap 12 §

I kommentaren hänvisas till starkströmsförordningen. Det bör noteras att denna förordning är upphävd.

1 kap 13 §

I paragrafen definieras "Avtal om överföring av el" som avses gälla mellan nätkoncessionshavaren och elanvändare ansluten till högspänningsnätet. Av definitionen framgår att Avtalet om överföring av el omfattar de ekonomiska delar som inte omfattas av Avtalet om fortlöpande tillträde till elnätet.

Energiföretagen föreslår att 1 kap 13 § utgår. Det som anges i andra meningen i 13 § flyttas lämpligen till 1 kap 10 § i ett nytt andra stycke som då anger vad avtalet är avsett att reglera

avseende högspänningskunder. Istället för "betalning" bör bestämmelser reglera "avgifter för överföring". Betalningen bör däremot regleras i avtalet om leverans av el även för högspänningskunder.

3 kap 10 §

Skrivningen i nuvarande 3 kap 10 § ellagen om att rapportering av mätresultat på begäran även ska ske till ett företag som elanvändaren eller elproducenten utsett, bör utgå, se närmare våra kommentarer till 8 § lag om elmarknadshubb.

6 kap 19§

I sista meningen i kommentaren till bestämmelsen anges som exempel kungörelse av konkursbeslut. Det torde vara självklart att den som driver hubben inte ska behöva ifrågasätta riktigheten av information från domstol om kungörelse av konkursbeslut. Annan information om konkurs än den som föreslås i förslaget till ändring i konkursförordningen bör vara utesluten. Därför bör kommentaren i den delen kunna utgå.

6 kap 22 §

I paragrafen anges att den anvisade leverantören inte ska betala för fasta avgifter i uttagspunkten till nätkoncessionshavaren om överföringen av el har avbrutits. Avsikten torde vara att den anvisade leverantören i denna situation inte ska betala några avgifter alls till nätkoncessionshavaren. Avgränsningen till "fasta" avgifter bör därför tas bort för att undvika missförstånd.

Det bör i sammanhanget klargöras hur elnätsföretagets kostnader för fränkopplad anläggning i denna situation ska hanteras. Ska nätkundskollektivet stå kostnaden? Eller ska den tas ut av den fränkopplade kunden inför återinkoppling?

8 kap 3 §

Det bör här klargöras att avtalet om nättjänster måste vara branschstandardiserat och tillämpas gentemot samtliga elhandelsföretag som avser att ingå avtal med elnätsföretagen. Det kan således inte vara fråga om att en prövning ska göras vid varje avtalsingående med ett elhandelsföretag.

8 kap 4 §

I paragrafens andra stycke anges att en elanvändare som tecknar ett avtal om leverans av el ska samtidigt anses ha ingått ett avtal med nätkoncessionshavaren om fortlöpande tillträde till elnätet. Även om ett avtals ingående kan regleras på detta sätt blir det oklart enligt vilka villkor avtalet ingåtts. Det bör därför förtydligas att det ingås enligt de villkor som nätkoncessionshavaren tillämpar.

8 kap 5 §

Energiföretagen föreslår att lagtexten i första stycket justeras på följande sätt:

För att få leverans av el till en uttagspunkt som är ansluten till ett högspänningsnät ska elanvändaren först ingå ett avtal om fortlöpande tillträde till elnätet enligt 1 kapitlet 10 § andra stycket med nätkoncessionshavaren och därefter ett avtal om leverans av el med en elleverantör.

Detta avtal med nätkoncessionshavaren ska även innehålla kostnaden för överföring av el. Se närmare vår kommentar till 1 kap 13 §.

Beträffande andra stycket förslår Energiföretagen att texten flyttas till en egen paragraf. Vidare är syftet med bestämmelsen att klargöra att en elanvändare som själv handlar med el inte ska

hanteras elhandlarcentriskt utan har rätt att ingå avtal om fortlöpande tillträde till elnätet (inklusive avgift och betalning för överföring) direkt med nätkoncessionshavaren utan att ha ingått något avtal om leverans av el. Det innebär att situationen för denna kundkategori motsvarar dagens modell. Detta framgår inte av den föreslagna lagtexten.

8 kap 6 §

På samma sätt som för elanvändare som själva handlar med el bör det klargöras att producenter (exklusive mikroproducenter) själva direkt ingår avtal med nätkoncessionshavare på motsvarande sätt som anges ovan avseende 8 kap § 5 andra stycket.

Beträffande andra stycket i 6 § anser Energiföretagen att det är lämpligare att koppla undantaget för mikroproducenter till en teknisk gräns, motsvarande ellagen 4 kap 10 § tredje stycket, istället för till rätten till skattereduktion.

8 kap 8 §

Energiföretagen anser att andra meningen bör utgå, se närmare kommentaren i Energiföretagens remissvar under rubriken "Undantag från fränkoppling".

Det framstår vidare som oklart vad som avses med begreppet "anledning att anta". Av författningskommentarer framgår i och för sig att nätkoncessionshavaren inte har någon undersökningsplikt men lite vägledning anges i övrigt, förutom att svåra väderleksförhållanden i sig verkar vara tillräckligt skäl för att fränkoppling inte ska få ske. Är minusgrader att betrakta som sådana svåra väderleksförhållanden eller avses annat typ av väder?

8 kap 9 §

Energiföretagen anser att fjärde stycket bör utgå av de skäl som framgår under rubriken "Kundens betalningsskyldighet".

Avseende den information som ska lämnas innan överföringen får brytas så bör det framhållas att det är fråga om situation då det per definition inte finns någon elanvändare registrerad i uttagspunkten. Det är därför av vikt att detta beaktas i det kommande föreskriftsarbetet på så sätt att ett förenklat förfarande, exempelvis genom underrättelse direkt i brevlåda, är tillräckligt för att underrättelse ska anses ha skett.

8 kap 10 §

I andra stycket anges att leveransskyldigheten upphör om elanvändaren inte längre har ett avtal om leverans av el i uttagspunkten. Av författningskommentaren framgår däremot att leveransskyldigheten upphör endast vid den situation då elanvändaren själv säger upp sitt avtal med elleverantören. Som lagtexten nu är skriven framstår det som om leveransskyldigheten upphör oavsett orsak till att avtalet upphör, exempelvis om ett tidsbundet avtal löper ut. Lagtexten behöver därmed korrigeras så att den stämmer överens med författningskommentaren. Bestämmelsen bör vidare kompletteras med en underrättelseskyldighet för elhandelsföretaget om konsekvensen av att inget nytt elhandelsavtal ingås.

8 kap 13 §

I 8 kap. 5 § 2 st omnämns elanvändare som själv handlar med el och i 8 kap. 13 § 4 st elanvändare som själv handlar med el på grossistmarknaden. Om det är samma kategori av elanvändare som avses bör det förtydligas och samma terminologi användas. Beträffande andra stycket, se Energiföretagens kommentarer under rubriken "Avtal om nättjänster".

8 kap 25 – 28 §§

Energiföretagen hänvisar till vad som anförts under rubriken "Bristande betalning".

8 kap 27 § 3 st

I lagtexten anges att en tvist om hävning av avtalet inte tas upp efter det att tidpunkten för att häva avtalet infallit. Med en sådan ordning skulle det vara omöjligt att få hävningen prövad. I texten borde istället anges att en tvist om avtalet inte tas upp efter det att avtalet ska upphöra att gälla enligt 26 §.

8 kap 29 §

- i) I andra stycket framgår att närmare föreskrifter ska tas fram om hur nätkoncessionshavaren ska följa och bedöma elleverantörers kreditvärdighet. Det bör därvid klargöras vad som ska fastställas i föreskrifter och vad som ska regleras i avtal om nättjänster som enligt 8 kap 3 § bland annat ska innehålla rimliga kriterier för ställande av säkerhet.
- ii) Det bör klargöras vad som avses med begreppet "kontinuerligt följa".

8 kap 30 §

Det bör klargöras vad avses med "tillräckligt god kreditvärdighet" och hur det förhåller sig till kriterier för säkerhet enligt 8 kap 3 § samt hur elnätsföretaget ska bedöma elleverantörens kreditvärdighet enligt 8 kap 29 §. Energiföretagen förslår att det klargörs i författningskommentaren att elnätsföretagen, om förutsättningarna för tillräckligt god kreditvärdighet inte är uppfyllda, måste kräva säkerhet från alla elhandelsföretag som inte uppfyller kraven, dvs även företag i den egna koncernen.

8 kap 31 §

Se ovan under rubriken "Hantering av osäkrade kreditförluster".

11 kap 4 a §

Paragrafen anger att en elleverantör som har rätt att avbryta en leverans av el enligt 3 och 4 §§ får istället häva avtalet om leverans av el. Vidare anges att en elleverantör som avser att häva ett avtal om leverans av el ska informera konsumenten om att avtalet kommer att hävas och att konsumenten kommer att anvisas en elleverantör.

Som paragrafen nu är formulerad kommer det att krävas att elleverantören först genomför informationsskyldigheten för avbrytande av överföring (annars inträder inte rätten att avbryta överföringen) och därefter informerar om att avtalet kommer att hävas. Denna dubbla information som dessutom syftar till olika konsekvenser är ägnad att skapa onödig administration och förvirring hos kund. Istället borde lagstiftningen utformas så att elleverantören väljer att antingen följa fränkopplingsspåret *eller* hävningsspåret och därefter endast följa därtill kopplad informationsskyldighet.

Även leveransskyldighetens upphörande enligt 8 kap 10 § behöver kompletteras så att leveransskyldigheten även upphör då elleverantören har rätt att häva avtalet enligt 11 kap 4 a §.

11 kap 13 §

Det bör klargöras att även kostnaden för överföring av el ska vara en del av avtalet mellan en konsument och en elleverantör. Frågan är hur eventuell förändring av den kostnaden ska aviseras till kunden, jfr 11 kap 16 – 17 §§ där det framgår att underrättelserna endast omfattar prishöjning för leverans av el och villkorsändring för leverans av el. I detta sammanhang bör också påpekas att det krävs en process för avisering av förändrade nätkostnader även gentemot elhandelsföretagen som korresponderar mot elhandelsföretagens informationsskyldighet gentemot kund.